

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาบทบาทญัตติกฎหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับมะฮัรของมุสลิมอำเภอจะนะจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเอกสารและวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงพรรณนา เพื่อศึกษาเกี่ยวกับบทบาทญัตติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัรและการปฏิบัติจริงของมุสลิมอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดยศึกษาจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ ตำรากฎหมายอิสลาม และผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นครอบครัวมุสลิมและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการดังนี้

- 3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 3.2 แบบแผนการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ประกอบการวิจัย มีดังนี้

- 3.1.1.1 ครอบครัวมุสลิมในเขตพื้นที่อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 14 ตำบล
- 3.1.1.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกซึ่ง

ประกอบด้วย

- 1) ประธานกรรมการอิสลามจังหวัดสงขลา จำนวน 1 คน
- 2) อิหม่ามมัศยิดในอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 62 มัสยิด
- 3) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอำเภอจะนะ จังหวัด

สงขลา จำนวน 14 โรงเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้ประกอบการวิจัย มีดังนี้

3.1.2.1.ครอบครัวมุสลิมในเขตพื้นที่อำเภอจะนะจังหวัดสงขลา จากตำบลต่างๆ ประกอบด้วย

- 1) ตำบลบ้านนา
- 2) ตำบลคลองเปือย
- 3) ตำบลจะโหนง
- 4) ตำบลสะกอม
- 5) ตำบลนาทับ
- 6) ตำบลท่าหมอไพร
- 7) ตำบลขุนตัดหวาย
- 8) ตำบลนาหว้า
- 9) ตำบลป่าชิง
- 10) ตำบลน้ำขาว
- 11) ตำบลตลิ่งชัน
- 12) ตำบลคู
- 13) ตำบลแค
- 14) ตำบลสะพานไม้แก่น

จากตำบลดังกล่าวเลือกกลุ่มตัวอย่าง 4 ตำบล โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังต่อไปนี้

- ก. ตำบลบ้านนา เป็นตำบลที่อยู่ท่ามกลางความเจริญที่สุดในอำเภอจะนะ
- ข. ตำบลสะพานไม้แก่น เป็นตำบลที่มีพื้นที่เป็นชนบท
- ค. ตำบลจะโหนง เป็นตำบลที่ผสมผสานระหว่างไทยมุสลิมกับไทย

พุทธ

- ง. ตำบลนาทับ เป็นตำบลที่มีมุสลิมใช้วิถีชีวิตแบบชาวประมง

จากตำบลดังกล่าวได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายตำบลละ 2 หมู่บ้าน รวมจำนวนหมู่บ้านที่ใช้ในการศึกษา 8 หมู่บ้าน

จากหมู่บ้านดังกล่าวเลือกกลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านละ 20 ครอบครัวได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

รวมกลุ่มตัวอย่าง 160 ครอบครัว

3.1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังต่อไปนี้

- 1). ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวน 1 คน
- 2). ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั้งหมดโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 14 โรงเรียน รวม 14 คน ตามโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนดีนุลอิสลาม	หมู่ที่ 2	ต. จะโหลง
2. โรงเรียนอิสลามวิทยานุเคราะห์	หมู่ที่ 11	ต. จะโหลง
3. โรงเรียนสรรเสริญอิสลาม	หมู่ที่ 7	ต. จะโหลง
4. โรงเรียนบุดตานุดดิน	หมู่ที่ 7	ต. จะโหลง
5. โรงเรียนอัลมูดาวัชชีเตาะฮ์	หมู่ที่ 1	ต. ตลิ่งชัน
6. โรงเรียนแสงธรรมวิทยา	หมู่ที่ 2	ต. บ้านนา
7. โรงเรียนตัสติกียะห์	หมู่ที่ 1	ต. ตลิ่งชัน
8. โรงเรียนธรรมวิทยามูลนิธิ	หมู่ที่ 3	ต. สะกอม
9. โรงเรียนรุ่งโรจน์วิทยา	หมู่ที่ 7	ต. บ้านนา
10. โรงเรียนเจริญธรรม	หมู่ที่ 3	ต. สะกอม
11. โรงเรียนจริยธรรมศึกษา	หมู่ที่ 8	ต. สะกอม
12. โรงเรียนดรุณศึกษา	หมู่ที่ 2	ต. ขุนตัดหวาย
13. โรงเรียนกียามุดดิน	หมู่ที่ 9	ต. ป่าชิง
14. โรงเรียนบำรุงศาสน์	หมู่ที่ 2	ต. บ้านนา

จากโรงเรียนดังกล่าวเลือกกลุ่มตัวอย่าง 5 โรงเรียนได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายรวมจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- ก. ผู้บริหารโรงเรียนดีนุลอิสลาม
- ข. ผู้บริหารโรงเรียนแสงธรรมมูลนิธิ
- ค. ผู้บริหารโรงเรียนบำรุงศาสน์
- ง. ผู้บริหารโรงเรียนจริยธรรมศึกษา
- จ. ผู้บริหารโรงเรียนตัสติกียะห์

3) อิหม่ามประจำมัสยิดในอำเภอจะนะจังหวัดสงขลาเฉพาะตำบลที่เจาะจง 4 ตำบล มัสยิดละ 1 คน จำนวน 24 มัสยิด รวม 24 คน ตามมัสยิดดังต่อไปนี้

ก. ตำบลบ้านนา มี 7 มัสยิดประกอบด้วย

1) มัสยิดศอลาหุดดีน	หมู่ที่ 2
2) มัสยิดบ้านนา	หมู่ที่ 2
3) มัสยิดมุฮาซิบีน	หมู่ที่ 3
4) มัสยิดศอลาหุดดีน	หมู่ที่ 4
5) มัสยิดนุรุลอีมาน	หมู่ที่ 5
6) มัสยิดโคกม้า	หมู่ที่ 6
7) มัสยิดบ้านกลาง	หมู่ที่ 10

ข. ตำบลสะพานไม้แก่นมี 3 มัสยิดประกอบด้วย

1) มัสยิดน้ำเค็ม	หมู่ที่ 2
2) มัสยิดท่าล้อ	หมู่ที่ 4
3) มัสยิดบ้านทรายขาว	หมู่ที่ 6

ค. ตำบลจะโหนงมี 3 มัสยิดประกอบด้วย

1) มัสยิดเรอาฏอตุลยันนะฮฺ	หมู่ที่ 7
2) มัสยิดบุสถานุดดีน	หมู่ที่ 9
3) มัสยิด เขาจันทร์	หมู่ที่ 10

ง. ตำบลนาทับมี 11 มัสยิดประกอบด้วย

1) มัสยิดคลองข่า	หมู่ที่ 1
2) มัสยิดกัยยูมุดดีน	หมู่ที่ 2
3) มัสยิดม่วงอน	หมู่ที่ 5
4) มัสยิดประสานสามัคคี	หมู่ที่ 2
5) มัสยิดสุบูน	หมู่ที่ 6
6) มัสยิดบ้านคลองทิง	หมู่ที่ 3
7) มัสยิดละอองสามัคคี	หมู่ที่ 7
8) มัสยิดคูนาทับ	หมู่ที่ 5
9) มัสยิดบ้านปึก	หมู่ที่ 10
10) มัสยิดค็อยรุลอัลวาร์	หมู่ที่ 11
11) มัสยิดคารุสศาลาม	หมู่ที่ 12

รวมกลุ่มตัวอย่างของครอบครัวมุสลิม จำนวน 160 คน กับกลุ่มตัวอย่างของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 190 คน

3.2 แบบแผนการวิจัย

3.2.1 การวิจัยเอกสาร

การทบทวนเอกสารมีดังนี้

3.1.1 การทบทวนเอกสารปฐมภูมิ (Primary Sources) ประกอบด้วย อัลกุรอาน และอัลหะดีษ ที่มีบทบัญญัติและหลักคำสอนต่างๆเกี่ยวข้องกับกฎหมายอิสลามเรื่องมะฮัร

3.1.2 การทบทวนเอกสารทุติยภูมิ (Secondary Sources) ประกอบด้วย ตำรากฎหมายอิสลาม อรรถาธิบายอัลกุรอาน และตำราอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเรื่องมะฮัร

3.2.2 การวิจัยภาคสนาม

การวิจัยภาคสนามมีแบบแผนการวิจัยดังนี้

3.2.2.1 สร้างแบบสอบถาม

3.2.2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม

3.2.2.3 เก็บข้อมูล

3.2.2.4 วิเคราะห์ข้อมูล

3.2.2.5 รายงานผลการวิจัย

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 แบบสอบถาม ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

3.3.1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อายุ รายได้ ระดับการศึกษาทั้งศาสนาและสามัญ อาชีพ

3.3.1.2 จากกลุ่มตัวอย่างของครอบครัวมุสลิมและอิหม่ามประจำมัสยิด ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

- 1). คำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัร
- 2). คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเรื่องมะฮัร
- 3). คำถามเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากสาเหตุของการเรียกมะฮัร

แบบสอบถามทั้ง 3 ตอนประกอบด้วยคำถามปลายปิดและปลายเปิดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้ในการศึกษาจากข้อมูลด้านกฎหมายอิสลาม โดยผู้วิจัยดำเนินขั้นตอนต่อไปนี้

ก. สร้างแบบสอบถามตามหัวข้อปัญหาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้

ข. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) คือพิจารณาคำถามที่สร้างขึ้นว่าสอดคล้องกับคุณลักษณะที่ต้องการวัดหรือไม่

ค. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาจัดพิมพ์ แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีวัดความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ปรากฏว่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างครอบครัวมุสลิม (สัปปุรุษ) ทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.9208 จากจำนวนแบบสอบถาม 40 ฉบับ และความเชื่อมั่นแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างอิหม่ามประจำมัสยิดทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.9702 จากจำนวนแบบสอบถาม 60 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามทั้งของสัปปุรุษและแบบสอบถามของอิหม่ามได้สอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง 4 ตำบล ประกอบด้วย

- 1) ตำบลป่าชิง
- 2) ตำบลดิ่งชัน
- 3) ตำบลแค
- 4) ตำบลสะกอม

ง. ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขคุณภาพของเครื่องมืออีกครั้ง แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2. การสัมภาษณ์เจาะลึก

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก ประกอบด้วย

3.3.2.1. ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัด จำนวน 1 คน

นายอาซิส พิทักษ์คุมพล ประธานอิสลามประจำจังหวัด

3.3.2.2. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่ได้มาโดยการจับฉลาก 5 โรงเรียน ๆ ละ 1 คน จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1) นายนาเสด เป็นแหละแหนะ ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนตัสดีกีหะยะ

2) นายสุสณี บินฮัจยีคอเนาะ	ผู้จัดการ โรงเรียนศาสนบำรุง
3) นายอิสมาแอล หมินหวัง	ผู้จัดการ โรงเรียนแสงธรรมวิทยามูลนิธิ
4) นายสะกะรียา สาเมาะ	ครูใหญ่โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ
5) นายอาหมัดรุชดี หิมพินิจ	ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนดีนูลอิสลาม

ประกอบด้วยประเด็นปัญหาดังนี้

- ก. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเกี่ยวกับมะฮัร
- ข. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับบทบัญญัติกฎหมายอิสลามเรื่องมะฮัร
- ค. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากสาเหตุของการเรียกมะฮัร

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

3.4.1 ข้อมูลเอกสาร ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารด้วยตัวเอง

3.4.2 ข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการขั้นตอนดังนี้

3.4.2.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ไปยื่นต่อประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลาและผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.4.2.2 นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลาไปยื่นต่ออิหม่ามและผู้นำครอบครัวมุสลิม

3.4.2.3 วางแผนระยะเวลาในการเก็บข้อมูลและดำเนินการตามระยะเวลานั้น

3.4.2.5 ตรวจสอบความเรียบร้อยและถูกต้องครบถ้วนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.3 ข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึก

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเพื่อสร้างกรอบการศึกษาบทบัญญัติกฎหมายอิสลามและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับมะฮัร ของมุสลิมอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จากประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลาและผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยการสัมภาษณ์อย่างลุ่ม

ลึกกับตัวอย่างที่ละคนและบันทึกเทปไว้ ทั้งนี้ผลการสัมภาษณ์ได้ถอดเทปสรุปและรายงานเชิงคุณภาพ

การสัมภาษณ์ประธานกรรมการอิสลามประจำจังหวัดสงขลา และผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลา และสถานที่ที่นัดหมายด้วยตนเองและบันทึกเทปขณะสัมภาษณ์ จัดสรุปการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง ทั้งนี้ผลการสัมภาษณ์ได้ถอดเทปสรุปและรายงานเชิงคุณภาพ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมเอสพีเอสเอส ฟอร์ วินโดวส์ รุ่นที่ 13.0 (SPSS For Windows Verssion 13.0) มีลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

3.5.1 จำนวนสถิติภาพบรรยายของตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สถิติดังนี้

3.5.1.1 ค่าความถี่ (Frequency)

3.5.1.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)

3.5.1.3 ค่าร้อยละ (Percentage)

3.5.1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3.5.2 วิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อตอบปัญหาการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป

เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยเลขคณิต

1. เกณฑ์สำหรับแปลผลค่าเฉลี่ยเลขคณิต ของความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติจริง และผลกระทบเกี่ยวกับมะฮัร

การแปลผลค่าเฉลี่ยเลขคณิต ความคิดเห็นของอิหม่ามที่มีต่อสัจปุรุษเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติจริง และผลกระทบเกี่ยวกับมะฮัรของมุสลิมอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยเลขคณิตของ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2533) ดังตาราง

เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ยเลขคณิตของบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 – 1.80	ระดับต่ำมาก
1.81 – 2.60	ระดับต่ำ
2.61 -3.40	ระดับปานกลาง
3.41 -4.20	ระดับสูง
4.21 -5.00	ระดับสูงมาก

2. เกณฑ์สำหรับแปลผลค่าร้อยละ ของสัปปุริศเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติจริง และผลกระทบเกี่ยวกับมะฮัรของมุสลิมอำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าร้อยละโดยการแบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

เกณฑ์ใช้ในการแปลผลค่าร้อยละ

ค่าร้อยละ	ความหมาย
1.00 -33.33	ระดับต่ำ
34.34 -66.66	ระดับปานกลาง
67.67 -100	ระดับสูง